

VIESTINTÄTUTKIMUKSEN NYKYTILA ETELÄ-KOREASSA

Kontekstia, paradigmoja ja teemoja

Yhteenveto raportista
FT Jukka Jouhki
jukka.jouhki@campus.jyu.fi
06.06.2007

ETELÄKORELAINEN MEDIAKENTTÄ

Moderni korealainen journalismi alkoi pian "Erakkovaltakunnan" avautumisen jälkeen 1800-luvun jälkipuoliskolla. Korean valistuksen kausi 1880-luvulta 1920-luvun alkuun yritti määrätietoisesti muokata korealaista kansallista identiteettiä kohti moderniutta. Japanin miehitysaika (1910–1945) toi kuitenkin mukanaan voimakkaan sensuurin ja lopulta jopa kielsi koreankielisen julkaisutoiminnan. Kun Korea¹ vapautui japanilaisvallasta, yhteiskunnan ylhäältä johdettu vahva valtarakenne säilyi, kuten myös mediaa koskeva tiukka kontrolli. Koreassa poliittisen vallan ja median läheisellä suhteella on pitkä perinne. Media on edustanut hallituksen intressejä ja edesauttanut poliittisten rakenteiden ylläpitämistä. Vasta 1980-luvulla korealainen mediakenttä alkoi vapautua voimakkaasta nationalismista, poliittisesta kontrollista ja eksplisiittisestä sensuurista. Poliittinen ja kulttuurinen maisema alkoi muuttua nopeasti ja lopulta 1990-luvun alussa valittu siviilihallitus auttoi lieventämään vanhan autoritaarisen ja militaristisen poliittisen kulttuurin otetta ja salli heterogeenisuuden lisääntyvän niin itseilmaisussa kuin oman identiteetin rakentamisessa.

Koreassa on monimuotoiseksi kehittynyt mediakulttuuri, joka on yhteydessä nopeaan taloudelliseen kasvuun ja määrätietoiseen tietoyhteiskunnan rakentamiseen – yhtälö, jota kutsutaan mediassa nimellä "Dynaaminen Korea". Perinteinen media ei ole taipunut uusmedian paineessa, vaikka päivittäissanomalehtien levikki ei olekaan enää kasvanut ja lehtitalojen työntekijöitä on irtisanottu laajalti. Sanomalehtinimikkeiden määrä on kuitenkin jopa hieman kasvanut vuosituhaten alussa. Internetin vaikutuksen lisäksi perinteisen sanomalehden suosiota on verottanut kasvava ilmaisjakelulehtien määrä. Korealaisittain "kevyt lehdistö" tarjoaakin houkuttelevan kompaktissa muodossa uutisia muun muassa työpaikoilleen matkaaville korealaisille. Korealaisten ajankäyttö sanomalehtien parissa onkin laskenut tasaisesti, joskin korealaiset ovat yhä tyytyväisiä perinteiseen sanomalehteen luotettavana uutismedian. Globaaliksi ilmiöksi muodostunut online-lehdistön haaste paperisanomalehdille on otettu käsittelyyn myös Koreassa.

TIEDON TUOTTAMINEN

Useimmat korealaiset yliopistot opettavat viestintätiedettä tai siihen kuuluvia tieteenaloja vähintään kandidaatin-tutkintoon saakka. Joukkoviestintä on opetetuista aloista yleisin ja sen ohessa opetetaan usein journalismia, PR:ää ja mainontaa. Kuten monet Aasian maat, Korea on ottanut mallia amerikkalaisesta yliopistojärjestelmästä, mitä kuvataan jopa riippuvuussuhteeksi, joka "on osa Korean

Top 3 yliopistoa Koreassa

- Seoul National University, www.snu.ac.kr
- Korea University, www.korea.ac.kr
- Yonsei University, www.yonsei.ac.kr

¹ Myöhemmin tarkoitan Korealla nimenomaan Etelä-Koreaa.

poliittista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista riippuvuutta Yhdysvalloista²". Useimmat korealaiset viestintätieteiden professorit ovat valmistuneet USA:ssa, joten amerikkalaisten teoreettisilla ja metodologisilla virtauksilla on suuri painoarvo myös Korean akateemisessa maailmassa. Esimerkiksi amerikkalainen empirismin ja pragmatismien painotus näkyy selvästi myös korealaisessa viestinnän tutkimuksessa. "Agenda setting" ja "media effect" ovat avainsanoina toistuvia myös korealaisissa mediatutkimuksissa. Myös kvantitatiivinen tutkimus on huomattavasti suositumpaa kuin kvalitatiivinen. Viestinnän tutkimuksessa on kuitenkin havaittavissa jonkinasteista yritystä poiketa amerikkalaisesta traditiosta. Useat johtavat viestinnän tutkijat ovat ehdottaneet tietynlaista yhteiskuntatieteiden kotoittamista tai korealaistamista, koska amerikkalaisen tieteenharjoittamisen metodien ja tutkimuskysymysten suora soveltaminen Korean sosiokulttuuriseen kontekstiin voidaan nähdä toisinaan väkijäsenä.

Länsimaista käsitteen- ja teorianmuodostusta sekä niiden soveltamista korealaiseen kontekstiin on kyseenalaistettu 1980-luvulta lähtien. Monet ovat yrittäneet länsimaisten teorioiden luovaa soveltamista, täydentämistä tai uudistamista, mutta selkeää ratkaisua viestintätieteiden korealaistamiselle ei ole saatu. Korealaisen *Asian Communication Research* -lehden avausartikkelissa vaadittiin viestintätieteiden teorianmuodostuksen muutosta ja tieteenalan länsimaisten juurten kyseenalaistamista:

Tämän nähtävissä olevan kokonaisvaltaisen lännestä tulevien teorioiden omaksumisen myötä tulee myös hiljainen hyväksyntä sitä epistemologisesta ja metateoreettista intellektuaalista infrastruktuuria kohtaan, joka on syntynyt länsimaisen ajattelutavan omaavien filosofien ja teoreetikoiden toimesta. [...] Jos verrataan ja asetetaan vastakkain idän ja lännen olennaisimmat filosofiset ja teologiset työt, taiteet ja käsityöt sekä kummankin suuri kirjallisuus, ilmenee jatkuvasti suuri määrä häiritseviä eroja. Tämä näyttäisi puhuvan sen puolesta, että monia viestintätieteiden teorioita ei tulisi omaksua sellaisenaan [...].³

TUTKIMUKSEN KOHTEET

Miltei universaalit viestintätieteiden tutkimuskohteet ovat saaneet myös korealaisten tutkijoiden huomion. Erityisesti joukkoviestinnän tutkimuksessa *agenda-setting*, sananvapaus, mediateollisuuden taloudelliset aspektit, *third-person effect*, mediatuotteiden (mainokset, TV-sarjat, uutiset jne.) tekstuaalinen tarkastelu ja *uses and gratifications* -tutkimus ovat tutkimusteemoina osa jokapäiväistä korealaisen viestintätutkimuksen kenttää. Avainalueet kuten televisio ja lehdistö (molemmat sekä yleisön että tuottajien näkökulmasta) ovat suosituimpia aiheita julkaisumäärien

² Kang, Jung-In (2006): Academic Dependency. Western-centrism in Korean Political Science. *Korea Journal*, 46 (4): 115–135, p. 116–118.

³ Bryant, Jennings & Yang, Moon Hee (2004): A Blueprint for Excellence for the ACR. *Asian Communication Research*, 1 (1): 133–151, p. 146.

suhteen, vaikkakin median sekä mobiili- ja online-viestinnän konvergenssi näyttää saavan yhä enemmän kiinnostusta.

Korealaisen journalismin värikäs historia on innoittanut lukuisia tutkimuksia maan yliopistoissa harjoitetussa viestinnän tutkimuksessa. Monet ovat keskittyneet lehdistön, television ja radion historiaan kun taas paljon julkaisuja on myös korealaisen journalismin käytännön ongelmista. Yksi suosituista historiallisista tutkimusaiheista on ollut vuonna 1987 mediayhtiöt hallituksen kontrollista vapauttanut laki, joka salli journalismin ja populaarikulttuurin käsitellä ja ilmaista mielipiteitä aiemmin kielletyistä aiheista. Muun muassa vallitsevan politiikan kritiikki hyväksyttiin vihdoin osaksi korealaista mediakulttuuria. Useimmat aihetta käsittelevistä tutkimuksista osoittavat, että vaikka mediateollisuus on virallisesti vapautunut, autoritaarisen ajan traditiot vaikuttavat yhä mediatuotantoon ja erityisesti journalismiin. Lisäksi on havaittu, että mediayhtiöt ovat yhä voimakkaan hierarkkisia valtarakenteissaan ja journalistien itesensuuri estää usein poliittisten aiheiden kriittisen käsittelyn.

Ottaen huomioon Korean ja USA:n yhteisen poliittisen ja kulttuurisen kanssakäymisen historian ja lähinnä yksisuuntaisen muuttoliikkeen Koreasta USA:han, ei ole yllättävää, että eräs suosittu tema korealaisessa viestintätutkimuksessa käsittelee korealaisia amerikkalaisessa sosiokulttuurisessa kontekstissa. Tutkimukset muun muassa korealaisista siirtolaisista, korealaisista etnisenä ryhmänä USA:ssa, vertailevat tutkimukset korealaisten ja amerikkalaisten viestinnän eroista tai lehdistön ja ylipäätään median eroista ovat olleet hyvin suosittuja.

Viestintätieteitä käsitteleviä tieteellisiä aikakausjulkaisuja Koreassa

- Korean Journal of Journalism and Communication Studies, <http://ksjcs.or.kr/journals/search.asp>
- Speech & Communication, www.speechcom.or.kr
- Korean Journal of Communication Studies, <http://ksjcs.or.kr/journals/search.asp>
- Asian Communication Research, www.asiancommunicationresearch.com
- Korean Journal of Broadcasting, www.kabs.or.kr
- Korean Journal of Communication & Information, www.kacis.or.kr
- Communication Theories, <http://masscom.korea.ac.kr/research/journal/intro.asp>

Eräs Koreassa perinteisesti suosittu tema tieteenaloilla, jotka keskittyvät yhteiskunnan sosiokulttuurisiin elementteihin, on ollut kasvojen käsite, jonka on sanottu olevan universaalisti merkittävä, mutta erityisen tärkeä itäaasialaisissa kulttuureissa. Korealainen viestintätutkimus onkin tuottanut valtavan määrän tietoa kasvoista, esimerkiksi kasvotyypeistä, kasvojen menettämisestä, säästämisestä ja neuvottelusta, huumorin suhteesta kasvoihin, kasvojen kulttuurien välisistä eroista ja kasvojen psykologisista aspekteista. Kyberkulttuurin aikakaudella korealaiset tutkijat ovat tutkineet kasvoja myös Internetin kontekstissa, muun muassa sähköpostiviestinnässä, keskustelupalstoilla, online-lehdissä ja jopa roskapostissa.

Internet-infrastruktuurin nopea kehitys ja sen käytön lisääntyvä suosio heijastuu siis myös korealaisessa viestinnän tutkimuksessa. Eräs suosituimpia tutkimusaiheita Koreassa onkin pitkälle kehittynyt online-ympäristö sekä erityisesti sen uutistuotanto, uutisten lukijakunta ja näiden interaktiivisuus. Online-uutisten alueella *OhmyNews*-uutispalvelu erottuu tietynlaisena interaktiivisuuden, vaihtoehtoisuuden ja innovatiivisuuden paraatiesimerkkinä Dynaamisen Korean uutistuo- tannossa. Tämän kansalaisjournalismin edelläkävijän perusti vuonna 2000 kansalaisaktivismista journalismin pariin siirtynyt Yeon-Ho Oh, joka halusi haastaa Korean "mediaeliitin vallan".

Eräs myös *OhmyNews*ä koskettava teema nousee yli muiden nouseva teema korealaisessa Internetiä koskevassa viestintätutkimuksessa. Kyberavaruuden poliittinen käyttö on 1990-luvulta lähtien ollut erittäin aktiivista Koreassa. Esimerkiksi Korean presidenttiä Roh Moo-Hyunia jopa kutsutaan ensimmäiseksi Internet-presidentiksi, koska vuonna 2002 hän sai vaalitaistoonsa ratkaisevaa tukea "verkon punaisilta paholaisilta", Korean online-nuorisolta. Ei siis ole yllättävää, että Korean viestintätieteet ovat tarkasti seuranneet poliittisen viestinnän kehitystä Internetissä. Vuoden 2002 jännittävät presidentinvaalit, kuten myös muut eduskunta- ja presidentinvaalit, ovat olleet lukuisten tutkimusten kohteena Koreassa.

Mobiiliviestintä on myös kiintoisa ajan hermolla liikkuvan viestintätutkimuksen alue, mikä vastaa Korean ubiikkiyhteiskunnan edistynyttä tasoa. Kuten muissakin tutkimusteemoissa, myös suurin osa mobiilimedian ja erityisesti matkapuhelinkulttuurin tutkimuksesta on lähestynyt aihetta kvantitatiivisin metodein, joskin jonkin verran tutkimusta on tehty tukeutuen myös kvalitatiivisiin ja jopa etnografisiin aineistoihin.

Korealaisia viestintätieteitä harjoittavia tutkimusorganisaatioita

- Mass Communication Research Institute of Korea University, <http://masscom.korea.ac.kr/research>
- Institute of Communication Research of Seoul National University, www.icr.re.kr
- Korean Broadcasting Institute, www.kbi.re.kr/main/index.jsp
- Korea Research Foundation, www.krf.or.kr/KHPapp/index.jsp
- Korea Foundation, www.kf.or.kr
- Korean Press Foundation, www.kpf.or.kr

TIETEENALAN TULEVAISUUS

Korealaiset ovat hyvin ylpeitä maansa teknologisesta menestyksestä, mikä luonnollisesti edistää informaatio-/ubiikkiyhteiskunnan kehitystä ja tukee korealaista nationalismia. Erityisesti korealainen nuoriso on maan innokkainta ja monipuolisinta uusmedian kuluttajakuntaa. Mediassa ja hallituksen visioissa toistuvat käsitteet "Cyber Korea" ja "Dynamic Korea" ovat selkeästi vahvoja signaaleja Korean viestintätieteiden tulevaisuuteen. Diskurssit elektronisesta, informaatio- ja ubiikkiyhteiskunnasta ovat olleet erottamaton osa korealaista viestintää kansallisella tasolla. Ko-

realainen viestintätiede tulee välttämättä kehittymään ja laajentumaan uusien ubiikkiteknologioiden alueille. Kun viestinnän keinot ja erityisesti journalismi muuttuvat nopeasti Koreassa, tieteenalan luonne tulee todennäköisesti kokemaan muutospainetta. Nykyään tutkimus on monien mielestä liian keskittynyttä perinteiseen journalismiin.

Korea on etnisesti yhä yksi homogeenisimmistä maista maailmassa, mikä tuo selvästi erottuvan nyanssin kulttuurisiin, yhteiskunnallisiin, poliittisiin ja viestinnällisiin elementteihin, jotka liittyvät Korean lokalisaation ja globalisaation kaksikasvoiseen kehitykseen. Konfutselainen yhteiskunta on kohdannut informaatioyhteiskunnan ja Erakkovaltakunta on muuttunut Dynaamiseksi Koreaksi, tuottaen erikoisen infra- ja superstruktuurin, jossa on valtava määrä mahdollisia yhteiskunnallisen kehityksen, ja samalla ihmistieteiden, tulevaisuudennäkymiä. Luonnollisesti paljon viestintätieteiden tulevaisuuden tutkimusalueista riippuu paradigmaattisesta liikehinnästä kotouttamisen ja kansainvälistämisen akselilla, jonka ääripäät eivät kuitenkaan, onneksi, ole dikotomisessa tai toisensa poissulkevassa suhteessa. Tämä mahdollistaakin paljon liikkumavaraa tieteenalan sisällä. Voidaan arvioida, että globalisaation trendit tulevat jatkossa vaikuttamaan korealaiseen akateemiseen maailmaan tavalla, joka johtaa tieteenalat kohti vahvempaa eklektismia.

Kun esimerkiksi gendertutkimuksen lainautumista viestintätieteisiin voidaan pitää melko vahvana signaalina, voidaan spekuloida erään heikon signaalin kertovan yhteiskunnan virallisemmasta puolesta uutena tutkimusaiheena. On mielenkiintoista, että Korean yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä on ollut taipumusta jättää huomioimatta mahdollisuuksia, joita kansallisen tason tai hallituksen viralliset lausunnot, puheet, raportit sekä toimintatapojen ja visioiden määrittelyt tarjoavat. Esimerkiksi "Dynaaminen Korea" vallanpitäjien diskurssina on kiinnittänyt yllättävän vähän huomiota tutkijoiden keskuudessa. Virallinen korealainen diskurssi valtiosta ubiikkityhteiskunnan edelläkävijänä ja kansan teknologiset saavutukset tarjoaisivat lukuisia kiinnostavia näkökulmia viestintätieteille.

Vaikka tulevaisuutta ei voi ennustaa eikä heikkoihin tai vahvohinkaan signaaleihin ole luottamista, on syytä olettaa, että korealaisessa viestinnän tutkimuksessa heterogeenisuus tulee lisääntymään, mutta mittarit, tilastot ja määrälliset aineistot tulevat pysymään korealaisen viestinnän tutkimuksen ytimessä sekä määrittämään yhä ja kenties vahvistamaan sen asemaa pragmaattisena, empiirisenä ja ongelmakeskeisenä tieteenalana.